SVOBODA / СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY / УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 224. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, NOVEMBER 23, 1991. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 23-го ЛИСТОПАДА 1991 Ч. 224. РІК XCVIII.

УКРАЇНА НЕ ПІДПИСАЛА ДОГОВОРУ ПРО ЗОВНІШНІ БОРГИ

Москва. — Вісім із 12 республік підписали договір про спільну виплату зовнішнього боргу Совєтського Союзу, який перевищує вже 80 більйонів долярів. Розділити цей борг погодилися Росія, Білорусія, Молдова, Вірменія, Таджикистан, Казахстан і Киргизстан. Відмовилися підписати договір Україна, Узбекистан, Азербайджан і Грузія.

Держави Прибалтики ще на початку осени остаточно відокремилися від СССР і ведуть окремо переговори про виплату боргів. Причина, чому Азербайджан відмовився підписати договір, покищо неясна, а решта три республіки заявили, що не заперечують проти такої домовлености, але хотіли б дістати додаткові роз'яснення.

Умову про підписання меморандуму поставила делеґація фінансових кіл „великої сімки", яка перебуває у Москві. Вона вимагає від республік колишнього Совєтського Союзу безвідмовної солідарної відповідальности за борги СССР. Без цього вони не дістануть нових кредитів.

У середу, 20-го листопада, на закритому для журналістів засіданні називалися цифри валютних боргів: Совєтському Союзові чужинецькі держави винні коло 150 блн. дол., в той час як СССР повинен виплатити кредиторам приблизно 120 блн. дол.

Один із членів західньої делеґації повідомив, що „велика сімка" запропонувала відкласти на один рік виплату боргів 5 — 6 блн. дол., які Совєтський Союз повинен виплатити як відсотки. Захід пропонує також надати СССР короткотерміновий кредит у розмірі одного більйона долярів на покриття термінових боргів.

„Україна визнає борги і солідарну відповідальність щодо їх виплати, але вимагає від центральних установ довести до відома народу всі активи і пасиви". Про це заявив у розмові з журналістами голова уряду України Вітольд Фокін, який бере участь у зустрічі керівників урядів суверенних республік колишнього Совєтського Союзу з представниками „великої сімки".

За словами українського прем'єра, він не підписав „вексель, в якому не подано суми". Правда, він уточнив, що підпис України під меморандумом стоїть, однак він буде підтверджений лише після того, як стануть відомі борги і активи країни.

„УКРАЇНА ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО АМЕРИКИ"

Джерзі Сиrі, Н.Дж. — Під таким заголовком у престижевому щоденнику „Волл Стріт Джорнал" з 20-го листопада подав репортаж і свої думки з перебування в Києві один із чільних журналістів цього щоденника Дейвид Брукс.

На думку Д. Брукса, хоча українці не перестають мати симпатії до Америки, такими симпатіями до України Америка не грішить. Він подає, як приклад, Великий голод і теперішнє проголошення незалежности. Д. Брукс дуже критично оцінює відвідини Буша в Києві і його заклики до об'єднання України із СССР, та на доказ того цитує Івана Драча і Дмитра Павличка, які з невдоволенням висловлювалися перед ним про політику Президента ЗСА у відношенні до України. Відтак американський журналіст стверджує важку ситуацію України, яка на його думку, на 70 відсотків буде в референдумі голосувати за незалежністю, а все ж має мало зв'язків із Заходом. Він твердить, що біля 40,000 чужинців перебувають тепер в Москві, а лише 500 в Україні, а з того 75 це американці. Саме через брак тісніших контактів із Заходом Д. Брукс уважає, що українцям ще багато бракує для впізнання і вивчення економічного та політичного правління державою.

Але оцінюючи провідних політиків сьогоднішньої України, американський журналіст стверджує, що два найсильніші кандидати на президента Вячеслав Чорновіл і Леонід Кравчук мають зовсім інший підхід, але ні один із них не вказує на те, що хоче впровадити авторитаризм. Це підтверджує також розмова Д. Брукса з американським рабином Яковом Блайхом, що живе у Києві, який каже, що теперішні українські націоналісти не є ані противниками жидів, ані росіян і запевняє, що хто б не виграв вибори — жидам буде добре в Україні.

Вкінці пише американський журналіст, що після референдуму Україну визнають Польща, Мадярщина, Чехо-Словаччина і може Канада, але ЗСА будуть чекати чи Росія визнає цю незалежність і чи вона буде згідна із поняттям американського демократизму.

„У випадку України — пише Д. Брукс — ЗСА кажуть, що підтримують демократичні принципи, але залишаються дуже холодними до України, яка саме за ці принципи тепер бореться".

М. Каддафі вважає М. Ґорбачова організатором путчу

Москва. — Лівійський диктатор полковник Муаммар Каддафі дав інтерв'ю совєтській газеті „Правда", яка ще недавно була центральною комуністичною газетою країни. Запитання і відповіді заторкували як обставини серпневої спроби скинути президента Міхаїла Ґорбачова, так і нинішню міжнародну ситуацію.

За словами президента Лібії, він не сумнівається, що головним організатором серпневої спроби кремлівського перевороту був сам президент СССР Міхаїл Горбачов. „Я думаю, що переворот був організований самим Ґорбачовим, бо члени Державного комітету з надзвичайного становища (ДКНС) були особливо близькими до нього і саме він призначив цих людей (на їх пости)", — сказав Каддафі.

Думка Каддафі не така й оригінальна. Ніби на підтвердження своїх слів він сказав кореспондентові „Правди": „Дехто вважає, що ці люди виконували волю Ґорбачова, поки він перебував у Криму. ДКНС повинен був допомогти Ґорбачову вийти з тяжкої ситуації, в якій він опинився".

Як відомо, цей комітет, до складу якого входили віцепрезидент країни Ґеннадій Янаєв, а також керівники армії, міністерства внутрішніх справ і КҐБ, оголосив 19-го серпня, що у зв'язку з хворобою Ґорбачова бере на себе всю повнову влади в країні. Президент Лібії тоді ж надіслав путчистам поздоровчу телеграму, в якій схарактеризував їх дії як „сміливий, історичний за своїм значенням вчинок".

В інтерв'ю „Правді" Каддафі не пояснив, чому він вирішив післати телеграму такого змісту, якщо, на його думку, путчисти діяли з відома Ґорбачова.

Говорячи про справи зовнішньої політики, лібійський диктатор з сумом зауважив, що якби вибухнула війна між великими державами, вона на принесла б Заходові стільки переваг, скільки він дістав у мирних умовах „без єдиного вистрілу".

Совєтська газета процитувала Каддафі, який також сказав: „Отже, ми є свідками розвалу Совєтського Союзу, розвалу Варшавського пакту, розвалу комунізму і виведення совєтського війська зі Східньої Европи... Увесь світ постраждав від дезінтеґрації СССР".

НІМЕЧЧИНА ЗУСТРІЧАЛА Б. ЄЛЬЦИНА НА ПРЕЗИДЕНТСЬКОМУ РІВНІ

Бонн, Німеччина. — Пресові агентства і кореспонденти, зокрема Ассошієйтед Пресс і совєтське ТАСС, широко поінформували про триденну візиту до Німеччини Боріса Єльцина, президента Російської федерації, якого боннські урядові особи, зокрема канцлер уряду Гельмут Коль та його окруження, приймали на державному рівні, тобто як президента незалежної держави з усіма традиційними парадами, військовим почотом, відіграням обидвох національних гимнів тощо.

На летовищі в Кельні Єльцина вітав керівник протоколярного відділу міністерства закордонних справ Німеччини Карін Зіман, а також амбасадори совєтський у Бонні і німецький в Москві.

Супроводжаючі Єльцина журналісти і місцеві кореспонденти поцікавились чому президент РСФСР прибув до Бонну на звичайному пасажирському літаку „Аерофлоту". Єльцин відповів, що в нього покищо немає особистого президентського літака. „Ми придбаємо такий, якщо Російська федерація поправить в себе економіку і життєвий рівень населення покращає", — заявив, жартуючи з журналістами, Єльцин.

З летовища валка автомобілів прибула до урядової резиденції, у якій звичайно зупиняються голови держав і керівники урядів на передмісті Бонну. Перед вечором Єльцин і супроводжаючі його особи прибули до урядової резиденції канцлера Г. Коля. Там відбулась виміна привітаннями між Колем і Єльцином, присутні вислухали національні гимни і виголосили короткі промови. Кореспонденти кажуть, що німці мали клопіт з російською символікою: ніхто не знав з яких кольорів складається прапор Російської федерації; чимало клопоту мала оркестра з нотами російського гимну. Але на перший погляд, інформує кореспондент АП, все відбулося дуже парадно, культурно і згідно з урядовими приписами. Очевидно, були деякі незначні відхилення від протоколярних привітань, але необізнайомлені глядачі цього не завважили.

Кульмінаційною точкою переговорів першого дня були справи політичних відношень Німеччини і Російської федерації. Цей документ, який був підписаний Колем і Єльциним, спирається на міжнародному праві і передбачає пошанування усіх підписаних обидвома країнами договорів. Обидві сторони договорились, що Німеччина буде допомагати РСФСР у переході економіки до вільного ринку і допоможе Росії харчовими й іншими продуктами, щоб вона без великих труднощів могла перетривати зимові місяці. Єльцин натомість зобов'язався заопікуватись майже двома мільйонами німців, які перебувають на території РСФСР і пообіцяв розглянути питання надання для них автономії в районі Поволжжя.

Західньоевропейська преса, коментуючи переговори Коля з Єльциним пише, що візита президента РСФСР в Німеччині започаткувала нову еру у відносинах і закінчила домінуюче становище „центру", який все ще вважає себе урядом Совєтського Союзу. Єльцин отримав одну із провідних ролей у міжнародній політиці, — пише італійська газета „Република".

У другому дні переговорів була мова також про сплату боргів державам „великої сімки", самостійницькі тенденції багатьох республік, проголошення акту державної незалежности України, референдум і вибори президента в Україні, відношення і можливість співпраці між республіками колишньої імперії тощо.

В загальному, кажуть політичні спостерігачі, Г. Коль задоволений візитою Єльцина в Бонні. Він також прийняв запрошення відвідати незабаром Російську федерацію.

Міністер культури України приїжджає до Мюнхену

Мюнхен, Німеччина (УВУ). — У неділю, 24-го листопада, на запрошення баварського міністерства культури, освіти, науки і віросповідань прибуває до Мюнхену семичленна делеґація уряду України на чолі з міністром культури Ларисою Хоролець.

Л. Хоролець

Під час недавніх відвідин Києва баварський державний міністер Цегетмаєр запросив Л. Хоролець на офіційні відвідини Баварії.

Програма передбачає цілий ряд офіційних розмов і зустрічей. Дня 28-го листопада відбудеться святочна академія для відзначення 70-річчя УВУ і офіційна програма відвідин передбачає участь Л. Хоролець у цих святкуваннях.

Як стало тут відомим, Москва хотіла сторпедувати через інтервенцію союзного міністерства зовнішніх справ цю поїздку: вони незаконно уневажнили летунські квитки і подали через своє консульство в Мюнхені, що делеґація з Києва не прибуде. Український уряд відкинув цю спробу втручання в українську закордонну політику і повідомив баварський уряд, що делеґація прибуде у відповідний час.

О. Забушко вчитиме в ЗСА

Юніверситі Парк, Па. — Департамент слов'янських мов Пенсильванійського стейтового університету повідомляє, що українська поетеса, перекладач і філософ-науковець з Києва Оксана Забужко буде письменником-резидентом і професором-відвідувачем відділу гуманітарних наук Фундації Воскобійників при цьому університеті під час весняного семестру 1992 року.

Крім читання поезій та доповідей, О. Забушко буде викладачем двох курсів: „Вступ до української культури" (вівтірки і четверги, год. 11.15 — 12.30) і консультаційний курс „українського читання" (вівтірки і четверги, год. 2.30 — 3.45).

Курс української культури буде проходити англійською мовою та включатиме час від Київської Русі по сьогоднішній день з окремим підкресленням сучасних подій в Україні.

Курс читання відбуватиметься українською мовою та включатиме прозу, поезію і статті теперішньої української преси.

О. Забушко є автором двох збірок поезій та перекладачем праць Силвії Плет на українську мову. Під час свого перебування в ЗСА О. Забушко матиме змогу виступити з доповідями в інших університетах чи перед українською громадою. В цій справі треба контактуватися телефонічно з департаментом слов'янських мов Пенсильванійського стейтового університету, тел.: (814) 865-1352.

Опозиція в Криму посилює працю

Симферопіль (УНІАР). — Цими днями Республіканський рух Криму, Рух "20 січня", Клюб „Відродження батьківщини", Російське товариство Криму, Російське товариство ім. Пушкіна, маючи велику підтримку у депутатських колах, випрацювали програму яка передбачає проведення референдуму щодо скасування акту з 1954 року та щодо майбутнього статусу Криму.

Керовані Республіканським рухом Криму, представники так званої народної опозиції, об'єдналися з депутатською групою, яка фактично репрезентує підпільний Кримський республіканський комітет Комуністичної Партії України. Групу очолює Леонід Грач. Депутатська група, під його керівництвом свого часу підтримала ідею проведення надзвичайної сесії Верховної ради Криму щодо прийняття закону про загальнокримський референдум.

З опозиційних парляментських кіл Криму стало відомо, що Республіканський рух Криму, керований Юрієм Мешковим та членами Руху "20 січня", які підтримували Державний комітет надзвичайного стану (ДК-

(Закінчення на стор. 3)

„Велика сімка" погодилася відкласти виплату совєтських боргів

Москва. — У четвер, 21-го листопада, тут закінчилися чотириденні переговори заступників міністрів фінансів „великої сімки" індустріяльно розвинутих країн і представників республік колишнього Совєтського Союзу. Фінансисти „сімки" погодилися відкласти короткотермінові і середньотермінові борги СССР на загальну суму 3.6 блн. дол. до 1993 року.

„Велика сімка" погодилась відкласти виплати основної суми совєтського боргу, а не відсотків, виплата яких буде продовжуватися. 31-го березня „сімка" знову розляне справу про відкладення совєтських боргів на підставі того, чи проводить колишній Совєтський Союз необхідні ринкові реформи, про які домовилися тепер Міжнародний валютний фонд (МВФ) і вісім республік, що підписали угоду про солідарну відповідальність за виплату боргу Совєтського Союзу. Республіки обіцяли МВФ зменшити дефіцит бюджету, його видатки і темпи зростання кількости грошей, а також лібералізувати ціноутворення і валютний курс до початку березня 1992 року.

Як пише аґентство АП, відсутність Міхаїла Ґорбачова на переговорах з „сімкою" показує, наскільки влада перейшла тепер до республік.

Розвинуті країни також нададуть Совєтському Союзові кредити у сумі одного більйона долярів і вимагатимуть як забезпечення 104 тонни золота. Голова міжреспубліканської економічної ради Іван Силаєв заявив, що „з політичних і соціяльних причин" СССР не може використати золото, як заклад, а потім повідомив, що „сімка" відкликала цю вимогу. Однак американський представник на переговорах Дейвид Малфорд повідомив, що вимога залишається в силі.

Українець здобуває світову славу у лазерній технології

Джерзі Сити, Н.Дж. (О. Кузьмович). — Проф. д-р Володимир Коваленко — це ще один із керівників у Київському Політехнічному Інституті, який безумовно проявляє тепер найсильнішу активність на міжнародному науковому полі у всіх технічних ділянках. Тому з приємністю стверджуємо на початку нашої розмови у редакції „Свободи", що проф. В. Коваленко — це вже третій спеціяліст КПІ, який у відносно кількох місяцях приходить до нас при нагоді ділових відвідин у ЗСА та контактів з американськими найкращими вищими технічними школами та підприємствами. Саме така причина спілкування з американськими спеціялістами лазерної техніки привела нашого гостя до ЗСА, а з тим і до „Свободи".

Проф. В. Коваленко під час відвідин редакції „Свободи".

Проф. д-р В. Коваленко приїхав на конґрес „Ікалео 91" — міжнародний конґрес пристосування лазера, у Каліфорнії, запрошений Інститутом лазера в ЗСА. Конґрес відбувався у Сан Гозе в Каліфорнії і наш учений мав на ньому доповідь на пленарній сесії на тему познайомлення з індустріяльним лазером на підставі матеріялів із КПІ в Україні. Доповідь він виголосив англійською мовою, яку, як завважуємо, добре вже опанував.

— Чи можете поінформувати нас про свої дальші пляни цього першого перебування на терені ЗСА?

— Тепер я приїхав з Каліфорнії, перебуваю у гостинному домі д-ра Карла Зайнінґера і його дружини і вони складають мою програму перебування. Завдяки зв'язкам д-ра К. Зайнінґера я буду мати лекції по різних вищих учбових закладах, в Ай-Бі-Ем та матиму нагоду спілкуватися з членами Товариства Українських Інженерів Америки. Як буде можливість поїду також ще до Канади, де я вже в 1989 році викладав через три місяці на МекМестер уніерситеті та маю там добрі зв'язки.

В Каліфорнії я мав нагоду зробити багато нових знайомств, а тим і запрошень на відвідини та на читання лекцій в ЗСА.

Наш гість передає нам примірник „Вісника Академії Наук Української ССР" за червень цього року, де бачимо довгеньку статтю на тему праць та успіхів цього українського вченого, що тепер сповняє звання ректора інженерського факультету КПІ і голови відділу технології лазера і його

(Закінчення на стор. 3)

ПЛАСТОВА ОСІННЯ ЗАБАВА

Кергонксон, Н. Й. — Пластова Станиця в Кергонксоні влаштовує осінню забаву на Союзівці в суботу, 30-го листопада, о год. 7:30 вечора. Грає оркестра Гриця Гринівця, смачний буфет у заряді пластунок сеніорок. Дохід на пластові табори.

У СВІТІ

МІНІСТЕР ВНУТРІШНІХ СПРАВ Совєтського Союзу Віктор Баранніков в інтерв'ю газеті „Труд" повідомив, що за останні півтора року його працівники зафіксували 2,235 злочинних груп, члени яких проникали в державні і урядові органи і діяли під їхнім прикриттям. Цими групами скоєно понад 10,000 небезпечних злочинів. Міністер також визнав, що совєтська мафія „все більше інтернаціоналізується".

ВИСТУПАЮЧИ НА ПРЕСОВІЙ конференції в столиці Пакістану, лідер одної з повстанських груп Бурганудділ Раббані заявив, що під час недавніх переговорів у Москві було досягнуто угоди про створення перехідного уряду Афганістану. „Ми завжди стверджували, що Наджібулла не має реальної влади, — сказав Раббані. — В Кабулі досі усім командують совєти, саме тому ми будемо мати до діла з ними, а не з Наджібуллою".

ПІВНІЧНА КОРЕЯ НА словах підтримуючи заклик Південної Кореї до ліквідації всієї ядерної, хемічної і бактеріологічної зброї на Корейському півострові, на ділі забороняє міжнародним інспекціям відвідати ядерні об'єкти, де, згідно з даними західніх розвідок, йде інтенсивна розробка атомової зброї. Японські газети повідомили, що перша атомова бомба у Північній Кореї може бути виготовлена вже через пару місяців.

ПАТРІЯРХ РУМУНСЬКОЇ Православної Церкви Теоктист закликав уряд країни розпочати мирні переговори з урядом України про повернення Румунії Буковини і Бесарабії. Якщо ці переговори справді розпочнуться, вони можуть викликати ланцюгову реакцію територіяльних претенсій. Наприклад, Мадярщина захоче повернути собі частину Трансильванії, де проживає значна кількість мадярів. Покищо румунські власті уникають обговорення будь-яких територіяльних претенсій.

ВИСТУПАЮЧИ НА СЕСІЇ Верховної Ради Узбекістану, президент республіки Іслам Карімов заявив, що Узбекістан не може підписати нового союзного договору, запропонованого президентом СССР Міхаїлом Ґорбачовим, оскільки він не цілком враховує державну незалежність республіки. Зокрема в проєкті не знайшла місця пропозиція Узбекістану про те, що держави, котрі ввійдуть в союз, повинні володіти всією повнотою політичної влади і бути об'єктами міжнародного права.

В АМЕРИЦІ

ВЕЛИКА АМЕРИКАНСЬКА компанія комп'ютерів „Інтернешенел бизнес машінс" (Ай-Бі-Ем) у наступному році зменшить кількість своїх робітників на 20,000 осіб. Це свідчить про великі фінансові труднощі, які переживає компанія, що є покищо найбільшою у світі. Таку ж кількість робітників компанія вже звільнила в цьому році. Керівники Ай-Бі-Ем твердять, що зменшення кількости персоналу необхідне їй для успішного здійснення програми повної внутрішньої перебудови компанії.

ВІДОМА АМЕРИКАНСЬКА КОМПАНІЯ Леві-Стравс, яка випускає джінси, повідомила, що в наступному році налагодить виробництво джінсів своєї марки у Польщі, а також відкриє там коло тридцяти фірмових крамниць, які торгують продукцією фірми. На початку наступного року фірма Леві, яка базується у Сан Франсіско, відкриє фабрику у польському місті Плоцьку. Спочатку на виробництві будуть працювати лише 200 робітників, а потім їх кількість збільшиться до 1,000. У заяві компанії міститься заклик до польських покупців купувати джінси Леві лише в крамницях компанії. Таких крамниць нині в Польщі чотири.

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ схвалила військовий бюджет на новий фінансовий 1992 рік, що почався 1-го жовтня. На оборону асиґнована сума 291 блн. дол., включаючи 4.5 блн. дол. на впровадження систем протиракетної оборони, але лише 2.8 блн. на дальше виробництво стратегічних бомбардувальників Б-2 і купівлю двох цих літаків. Засобів на Б-2 виділяється так мало, що більшість коментаторів уже не звертають уваги на цей літак. Білий Дім має надію дати на озброєння 75 бомбардувальників, які використовують технологію „стелс" і тому їх майже не видно на екрані ворожого радара, але при нинішніх настроях і Конґресі, що його контролюють демократи, ці пляни навряд чи здійсняться. Щоб догодити прихильникам сильної оборони, демократи погодилися виділити більше грошей на систему протиракетної оборони, яка буде впроваджена до 1996 року і повинна складатися з 100 ракет, здатних знищити балістичні ворожі ракети за межами земної атмосфери.

ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС

З Головної Канцелярії УНСоюзу інформують, що до новоствореного Фонду Відродження України — УНС, вплинуло від членів УНС до четверга, 21-го листопада, 9,352 чеків-дивіденд, відсотків від боргових зобов'язань і добровільних датків на суму

236,866.81

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW: (202) 347-8631 (факс.)

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Зміна політичного клімату в Америці

Коли півроку тому президент Джордж Буш проголосив перед об'єднаними палатами Конґресу переможний кінець війни проти Іраку — тисячна авдиторія шаліла радістю: раз-у-раз присутні у велетенській залі включно з ґалерією схоплювалися, щоб влаштовувати Президентові стоячу овацію. Популярність Джорджа Буша порівнювано з популярністю переможця у Другій світовій війні Д. Д. Айзенгавера. По всій Америці котилася хвиля небувалого патріотизму. Процвітав промисел американських зоряних прапорів і прапорців, панував загальний підйом. Зник песимізм, люди вірили у кращий завтрашній день, — гадалося, що та загальна атмосфера спонукує людей знову купувати доми й автомобілі, поширювати продукційні варстати і тим самим закінчити економічну кризу. Не так сталося як гадалося. Коли півроку тому всі акції на нюйоркській біржі скочили вгору, в минулому і цьому тижні настало заламання, яке стривожило можливістю повторення того історичного „краху" з 29-го жовтня 1929 року, який започаткував велику депресію 30-их років. Коли у минулий вівторок президент Буш знову заявив, що „насправді рецесія минулася", то на телевізійних екранах показували бизнесменів поруч із громадянами інший професій, які сміялися з такої неповажної заяви.

Економіка пригнічує усе суспільство і впливає на зміну загального політичного клімату. Змінилася атмосфера, змінився загальний настрій. Около півроку тому у всезагальному переконанні американських громадян без уваги на расу, національність і партійну приналежність, — Джордж Буш мав вибори на другу каденцію „у кишені". Сьогодні завис над його перемогою осінню наступного року великий знак запиту. Складається на це вже не тільки економіка. Появилася небезпечна щілина у Республіканській партії. Один із неписаних законів історії є несподіванка. Ми мали в останньому десятиріччі чимало таких революційних несподіванок у міжнародному світі. Цієї осени великою несподіванкою для всієї Америки було зголошення у стейті Луізіяни кандидатури на тамошнього губернатора — колишнім „великим вождем Ку-Клукс Клану, колишньої організації білих расистів, які пропаґували боротьбу проти чорних, запалювали перед іхніми будинками хрести сіяли між них паніку. Цей активість Ку-Клукс Клану Дейвид Дюк кандидував як республіканець проти демократа, колишнього трикратного губернатора Луізіяни. Дюк програв, але дістав таки 39 відсотків голосів, причому голосували на нього місцеві республіканці, всупереч закликові президента Буша, який натаврував кандидатуру Дюка. Ця справа набрала великого розголосу в усій Америці, як симптом, що у республіканській партії, серед низового членства, назріває опозиція проти Буша.

Однією із причин недоволення політикою Джорджа Буша є напевне також його дивна вірність принципові зберігання великодержавних центрів з легковаженням демократичному принципові — права самовизначення народів. Американські політичні коментатори кепкують собі, що „приятелем" Буша є Міхаїл Ґорбачов. Становище Буша супроти трьох балтійських країн (дармащо ЗСА не визнали були окупацію їх Москвою, супроти Хорватії і Словенії, неприхильне становище супроти незалежности України, телефонна розмова до канадського прем'єра Браєна Малруні, щоб Канада не визнавала державної самостійности України — все воно відштовхує від Буша його недавніх прихильників-однодумців. Воно не подобається також деяким дуже поважним республіканським сенаторам. А втім, у традиційному суперництві Білого Дому й капітолю Президент перемагає. Сенат затвердив Кларенса Томаса на члена Верховного Суду і Роберта Ґейтса на директора Центральної Розвідчої Аґенції і Конґрес не всилі відкинути ні одного вето, що його зголошує Буш проти різних законопроєктів.

Коли за минулих кілька місяців так яскраво змінилася внутрішня ситуація в Америці — то в найближчих кількох місяцях може знову прийти зміна. Дві події стоять перед нами: конвенція Демократичної партії у Ню Йорку, де вірогідно затвердять кандидатуру нюйоркського губернатора Маріо Квомо на президента, і промова президента Буша про стан Унії з початком січня. Можна сподіватися нових несподіванок.

Петро Часто

НЕМА СТІНИ БЕЗ ВІКОН І ДВЕРЕЙ

Очевидно, діялог між жидами і українцями не повинен припинятися ані на трохи, бо як тільки ми змовкаємо, жидам відразу починає здаватися, що нам нема чого сказати і вони ще завзятіше виголошують старий, властиво, вже сакраментальний антиукраїнський монолог. Нащо це їм? Чи колись вони зрозуміють, що окремій людині, як і цілому народові, силу дає не суд над іншими людьми чи народами, тільки над собою? Ми, українці, настільки це зрозуміли, що навіть передали куті меду, перетворивши це розуміння в постійну самознищувальну практику — останні роки тільки те й робимо, що бичуємо самі себе, зосереджуємося виключно на власних вадах, так що на голоси ззовні нема коли й оглянутися. А таки треба.

Колишня киянка, а тепер ізраїльтянка Ірина Бабич вміщує в газеті „Новоє Русскоє Слово" (11-го жовтня) спогад-роздум „Біля воріт Бабиного Яру". Не тільки жидівське, але й кожне живе людське серце здригнеться від болю і запульсує щирим співчуттям, застановившись над цією назвою — Бабин Яр, над одним з довгого ряду моторошних символів трагічної жидівської історії.

Тому що всі разом ми є людство, жидівська історія тим самим є й нашою. Як і наша, українська, — їхньою. І ні нам, ні їм не варто, та й не вдасться це — затемнювати чужу історію задля „прояснення" своєї. Історія не є кухнею, на якій смажаться наїдки на наші звичні смаки, вона сама є цілющою водою для спраглої душі, хлібом для інтелекту й духу. Власне, якщо вживати юнґівську психоаналітичну термінологію, загальнолюдська потреба піднімати минуле на світло нинішньої суспільної свідомости є одним з найбільш очевидних архетипів.

З огляду на це фраза Ірини Бабич: „Господи, як квапитися треба, як намагатися дізнатись якомога більше, нічого не пропустити, не віддати забуттю!" — сприймається як самодостатня, універсальна, хоч мова йде лише про цю одну дату — 29-го вересня 1941 року.

І далі бачимо, як реалізується цей заклик квапитися: „Біля Глибочиці — крутої вулиці, що вела до Подолу, стояв перший ряд німців — ріденький, не страшний... наступний поперечний ряд стояв щільно, чулася українська мова: це були солдати дивізії СС „Галичина".

Авторка так прагнула „дізнатися якомога більше", що дізналася й те, чого не було: з історіографії, не тільки української, але й загальноевропейської, відомо, що дивізія СС „Галичина" почала формуватися тільки у серпні 1943 року.

Одначе процитована фраза Ірини Бабич не позбавлена й неспростовного факту: цим фактом є смішне в своїй банальності й безпардонності антиукраїнське наставлення. Німецький ряд зображається „ріденьким, не страшним", ледве не янгольським, а наступний — щільним і нещадним, бо там „чулася українська мова".

Подібними „спогадами" і „дослідженнями" нині вщерть виповнена світова антиукраїнська преса. На кожний окремий випадок є неможливо відповісти. Та й нічого це не змінило б. Тому більш доцільним буде з'ясування загальних тенденцій і певних історичних, соціяльних та психологічних засад, з яких ті тенденції випливають.

Але насамперед мусимо зрозуміти найсуттєвіше: українське питання є питання перспективне, втішне. Треба вбачати віщий знак у тому, що сильні світу цього об'єднуються на ґрунті антиукраїнства. Хисткий ґрунт, щоб не сказати гірше. В цій міжнародній змові людей, голови яких обернені назад, діє навіть ватиканський чинник, вже не кажучи про московський чи вашінґтонський, чи лондонський. Так воно й повинно бути. Цим сьогоднішні можновладці проти власної волі свідчать про завтрашнє значення України, про її особливе призначення. І ніхто з наших незичливців не має на те ради. В центр світових подій Україну ставить Бог. У двері людської історії вже стукають нові часи. Як би хто не опирався їм, вони все одно прийдуть. Може тому Україна й не має єдиного лідера, такого, як російський Єльцин чи польський Валенса, чи чехословацький Гавел. Україну веде Божа рука, а сліпий світ, як завжди, противиться їй. Але саме Божа присутність у нашому житті і нашій боротьбі зобов'язує нас хотіти, щоб нас вчасно зрозуміли. І щоб одним з перших нас зрозумів жидівський народ.

Згідно з Мартіном Бубером, „Бог звів між юдеями і християнами стіну, яка втримається до кінця часів". Але Бубер не сказав, що та стіна є дуже тоненька: коли вона впаде, виявиться, що між нами нема ніякої віддалі.

Українці і жиди прийшли до стіни з двох протилежних світів. Ми вийшли з природи і є однією з найприродніших, найбільш хліборобських націй. Жиди вийшли з історії, тому їхні стремління такі тверезі і сконцентровані. Їхня історія все ще триває. Розмотуючи свій сувій, вона захопила у невпинну круговерть і нас — ми також стали виразно історичним народом. Проте з-під пласту нашого історизму дихає бездонна давнина. Вона завжди присутня, завжди промовляє з підсвідомости. Ми, українці, дивимося і на себе, і на інших з погляду вічности, тому цей погляд рівний, спокійний, дещо відсторонений і трохи зажурений — це від того, що генетично ми — природопоклонники. Це нестаріючий критерій. Якщо пісня є душею нашого народу, а душею нашої пісні є співчуття до всього живого і замилування життям, то це подвійне сприймання дійсности — через вічність і через природу — дозволяє українцям дивитися на інших членів людства, зокрема на жидів, не знизу вверх, а очі в очі.

Жидів зберегла їхня історія, нас зберегла наша прадавність. Ця невидима, але визначальна субстанція має незрівняно більшу силу, ніж

(Закінчення на стор. 3)

Про це і те

Про вичікування на перше грудня

Хіба можна тепер найти українця в нашій громаді, щоб не говорив, не думав і не чекав нетерпеливо на перше грудня, що для нас усіх і тут і там, є знаменною датою?

З ким би ви не зустрічалися, а вже особливо із гостями з України, негайно розмова звертається на референдум і питання: як воно вийде?

Розуміється усі приїжджі але і усі „діяспорці" є доброї ґадки і кожний скаже вам, що референдум „напевно" буде в користь України.

Так пише також наша преса з України, а за нею і тутешня і якщо б опиратися на тому — не може бути інакше. Ось вчора мали ми нагоду придивлятися до мапи вміщеної у газеті „Демократична Україна" із суботи 2-го листопада (передрукованій у „Свободі") в якій точно назначений рівень підтримки акту незалежности в поодиноких областях за станом з половини жовтня.

Карта складена за даними науково-дослідного центру і на ній бачимо, що за вийнятком Криму і Луганської області відсоток голосуючих за незалежність вже у жовтні був пересічно понад 70, а то доходив і до 90-ти відсотків.

Не менше позитивні є голоси прохожих на вулицях Києва, що їх ми мали нагоду послухати на стрічці, що її записав один із наших українців із ЗСА, що тепер перебуває у столиці України. Аж дивно, що ці несподівано запитувані кияни так українці, як і росіяни та інші громадяни України майже всеціло заявлялися за її незалежністю.

Це розуміється мусить нас сповняти оптимізмом, як і напевно помагає в настроях політичних активістів в Україні.

А коли додати до цього фактичного стану ще й задушевні бажання усіх нас — тоді чи можна сумніватися у висліди голосування?

Ще ніколи, здається, за все життя наші мрії не були так близькі здійснення — як саме тепер. А їх підтверджують не лише це, що ми подали, але й багато інших фактів. Ось знаємо, що в Україну виїхали в останніх місяцях цілі групи молодих українців з діяспори — студентів, пластунів, щоб допомогти у передвиборчій акції. Знаємо також, що діяспора на цю акцію склала велику кількість потрібного гроша, друкарських машин та інших матеріялів і що ряд активних у нашому житті громадян їде тепер в Україну, щоб там, на місці бути свідком історичної події.

А інші чекають. Чекають з нетерпінням, з надіями, з молитвами. Так, навіть ці останні мусять допомагати і нам було і дивно і трохи смішно, як один із недавніх „настоящих" комуністів у розмові з нами, перехрестившись, згадав про цю конечну Божу поміч.

Щоб тільки тим разом Всевишній справді нам допомагав і щоб не було як з цією молитвою, що її так часто співаємо „Боже нам єдність подай" — бо з цією єдністю, то якось ніяк нам не вдається вимолити її у Бога.

І так з референдумом про незалежність. Нам здається, що не вистачає за це молитися, але думати також наперед, що на першому грудні не кінчаються наші задушені мрії і стремління, але приходить — другий та дальші дні, які так чи інакше скоро змажуть з екрана життя цілу евфорію, в якій тепер усі живемо.

Бо коли референдум справді покаже, що ми готові на незалежність і соборність — тоді щойно почнеться справжня праця, в якій, здається, так, як тепер у бажаннях, не може залишитися осторонь ні один українець тут і там. Тоді треба буде нам усім добре закасати рукави і взятися до дуже важкої праці, будови держави, від її основ. Будови політичної, економічної, а при тому, перебудови психіки українського народу, щоб пристосувати її до самостійницького думання і діяння.

Але коли референдум не вийде в нашу користь — тоді, як і важко було б це сприйняти — жити якось треба і знайти властивий шлях до дальшої боротьби.

Наразі усі чекаємо на перше грудня, а тоді скажемо: якби не було боротьба — щойно почалася.

О-КА

Роман Гавриляк

УКРАЇНСЬКИЙ КОМП'ЮТЕРНИЙ СТАНДАРТ ЗАТВЕРДЖЕНО!

Недавно надійшли вістки з України, що там прийнято та затверджено стандарт на комп'ютерне кодування української азбуки. Це прийняло Міністерство Економіки Української Республіки як розпорядок РСТ УРСР 2018-91, який входить в життя з днем 1-го січня, 1992 року.

До теперішнього часу способи вживання комп'ютерів для української мови в Україні як також у діяспорі були нескоординовані та існувало багато різних варіянтів комп'ютерного кодування для кирилиці. Це було головною перешкодою передавання інформацій чи текстів між комп'ютерами, а також ця обставина унеможливлювала поазбучне сортування інформацій писаних українською мовою. Товариство Українських Інженерів Америки разом з Науковим Т-вом ім. Шевченка влаштували 1-го жовтня в Ню Йорку Семінар на тему „Вживання комп'ютерів для української мови", де д-р Василь Костирко, доцент Інституту у економіки у Львові, познайомив присутніх та пояснив новий комп'ютерний стандарт. Він є одним з його авторів.

Варто вглянути як воно дійшло до створення цього стандарту. На це треба було зусилля комп'ютерних спеціялістів з України і діяспори. Ще в 1988 році д-р Леонід Іваненко з Інституту кібернетики з Києва у ряді статтей поміщених у совєтській пресі, вказував на пекучу потребу створення такого стандарту. Однак його заклики не знаходили спочатку ніякого відгуку.

Однак першим відгуком на ці заклики було створення Комітету комп'ютерних стандартів при Т-ві Українських Інженерів Америки (ТУІА). Завданням цього комітету було запроєктувати та створити відповідну схему, яка могла б стати стандартом. До комітету були запрошені фахівці з рядів ТУІА а також з-поза Т-ва. Тому, що вони жили в далекому віддалені від себе, вони не могли часто зустрічатися, але розпочалася жвава дискусія телефоном, поштою та іншими засобами електронної комунікації.

Невдовзі скликано першу конференцію на тему комп'ютеризації української мови з весною 1990 року, де було представлено та розглянено декілька вдалих пропозицій. Комітет нав'язав сполуку та співпрацю з комп'ютерними фахівцями в Україні, та висилав туди своїх членів з доповідями на наукових конференціях у Києві та у Львові. Згодом ініціятиву праці над стандартом перебрали спеціялісти з України, які випрацювали схеми пристосовані до місцевих потреб. Комп'ютерний комітет ТУІА залишився у дорадчій ролі, зрештою його члени неодно кратно заявили, що український стандарт мусить бути створений в Україні, а не в діяспорі. Співпраця з Україною далі продовжується. Недавно вернувся зі Львова Мирон Депутат, член комітету ТУІА, де він виголосив доповідь про українізацію найновіших західніх програм — „Windows" — „Вікна".

Цей новоприйнятий стандарт відноситься до програм теперішнього часу. Однак недавно представники американської комп'ютерної індустрії договорились про потребу створення одного стандарту на всі мови світу. Вони спільно створили установу під назвою Юнікод, Інк., яка зайнялася створенням такого стандарту. В ньому буде вживатися 16 двійкових чисел замість восьми чисел, як це було дотепер. Це дає можливість для кодування 65,563 букв чи символів замість дотеперішніх тільки 256. Це дає змогу вмістити всі мови світу, включно з ідеографічними символами далекосхідніх мов. Однак застосування цього стандарту до теперішніх існуючих програм буде вимагати перекодувальників, щоб їх могти вживати в новій схемі, яка щойно має появитись у недалекій будуччині.

Щоб, однак, мати вгляд та голос як українська мова буде вміщена у цьому новому стандарті ТУІА та його комп'ютерний комітет увійшли в члени „Юнікод" Інк. Деякі пропозиції, які вийшли з України, вже внесено під розгляд до цієї організації.

Яр. Климовський

З АНДРУСІВИМ ПІСЛЯ ДЕСЯТЬОХ РОКІВ ЙОГО СМЕРТИ

III.

З переїздом Андрусіва, продовжався найбільш інтенсивний труд його життя, що почався перед двома роками у Філядельфії. У тому часі, на новому місці, крім інших полотен, створив кільканадцять панорамних багатофіґурних композицій. Назвемо деякі з них: „Французькі посли у князя Ярослава Мудрого" (98x114), „Княжа пристань" (92x229), „З'їзд князів" (102x152), „Бій під Конотопом" (61x153), „Атака козаків" (81x153), „Бій під Корсунем" (61x92). У роздумах про українське образотворче мистецтво і свою малярську творчість, Андрусів сказав: „Хочеться нам залишити по собі такий тривалий слід, щоб його було видно далеко й довго після нас". Це не була звичайна фраза, мистець своє виношене в мислях прагнення за всяку ціну вирішив здійснити. З наближенням Тисячоліття Хрищення Руси-України, в Андрусіва зродилась думка створити більшого розміру картину, щоб увіковічнити цю незвичайно важливу, величну і знаменну подію. У багатьох мистців світу із задумами не вийшло, хоча труднощів узв'язку з їх здійсненням було напевно менше як у випадку Андрусіва. У цьому відношенні, Андрусів виявився вийнятковим, він був щасливий, що в нього постав такий задум, а труднощі, казав, є на те, щоб їх полагодити...

Заки взятись за таке відповідальне діло, треба було мистцеві чимало вивчити — архітектуру XIX сторіччя, тогочасну ношу володарів, лицарів, зброю, ризи духовенства, одяг населення та чимало іншого. Скільки разів треба було їхати до Ню Йорку до важливіших бібліотек і музеїв, до Вашінґтону до Національної Бібліотеки, на швидку руку потрібне накреслити. З черги слід було простудіювати період володіння Володимира Великого, аж щойно після того глибоко задуматись над самою композицією, яка, як знаємо, є найважливішим чинником мистецького твору, вона ж бо об'єднує всі елементи твору в естетично-цілісну єдність. Тут слід додати переосмислення, зглиблення не одної речі, беручи до уваги історичну значимість, а потім само розташування постатей, кольорові переходи, світлонасиченість і створення самого настрою, зумовленого ситуацією. Звертав увагу на внутрішній стан важливіших постатей, який повинен відбиватись на їхніх обличчях, що діяло б на наші почування. Не обійшлось без безлічі ескізних рисунків, накреслень, зарисовок, тим більше, маючи на увазі широкозаплянований мистецький твір.

Дивлячись на „Хрещення Руси-України, мимохіть наш зір зупиняється на небозводі, з якого воскреслий Христос благословить хрищення нашого народу. Світло наче з небесних висот падає на величезне зборище людей. У близькій віддалі від великого хреста велична постать українського володаря Володимира Великого, а поруч нього його дружина в оточенні князівень і дам княжого двору. Поблизу духовенство та дияконський хор. По обох боках дружинники. На небозводі райдуга, здавалося б деталь, але й оця райдуга, якої в барвах мають перевагу синя й жовта, створюють особливий натяк.

Враження від панорамної картини посилює відчуття важливої історичної події. Виражальні засоби втілюють сутонаціональні ознаки. Оглянувши „Хрещення Руси-України", не згадуючи самої майстерности технічного виконання, приходимо до висновку, що в мистця, виконавця цього високомистецького твору, було велике відчуття духовного аспекту зображуваного, наголошення піднесення святкової врочистости та доведення глядача до особливої напруги. Це все зумовлене могутнім талантом Петра Андрусіва, неперевершеного майстра багатофіґурної композиції, великого розміру полотен.

Музеї в Україні, як у Львові, Чернівцях, Ужгороді, так у столичному Києві висловили своє велике бажання мати Андрусіва „Хрещення Руси-України" не лише з уваги на мистецький об'єкт, але на всенаціональний скарб. Проблема в тому, що ця картина-унікат є в посіданні Митрополії у Філядельфії.

Мистець працював над картиною (12 x 6 футів) повних три роки. Завершив осінню 1981 року, а під кінець грудня того ж року помер. Виходить, що Андрусів, створюючи цей панорамний, історичного значення твір, перевтомився і в цій перевтомі згорів.

* * *

На особливу увагу заслуговує те, що саме тепер в **Україні є велике зацікавлення творчістю Петра Андрусіва. Про це зацікавлення писав у „Свободі" 20-го червня ц.р.** ред. Володимир Барагура у статті „Духове повернення Петра Андрусіва в Україну", як відгук на есей „Історія очима надії" Романа Яціва, поміщеного в місячнику Спілки Письменників України „Дзвін", ч. 3 за березень 1991 року. „Вартість есею Яціва, каже Барагура, — лежить ще й у тому, що ним автор відкрив Андрусіву двері повернення в Україну, яку маестро так щиро й глибоко полюбив, що віддав для неї всі творчі сили, нехтуючи особистим життям". У восьмисторінковому есею поміщений автопортрет Андрусіва, портрет його дружини, а далі в тексті фотовідбитки 12-ох його картин, а серед них „Хрещення Руси-України". З черги Роман Яців подає, як Андрусів визначає свою творчу діяльність: „Розгорнути перед очима народу силу й славу української княжої держави, показати розмах і могутність героїки гетьмансько-козацької доби, оживити на великих полотнах достойність і велич української культури, обидвох найкращих періодів нашої історії та оживити величні моменти з визвольних змагань останніх часів — оце наше велике завдання". Не помиляється Роман Яців, коли про Андрусіва каже: „Мало хто із його сучасників досягав такого повнокровного інтелектуального й емоційного вживлення в духовність рідного народу".

У віснику „Просвіта", що його видає Львівська Обласна Організація Товариства Української Мови ім. Тараса Шевченка повторено есей Романа Яціва. В газеті „За вільну Україну" (Львів, 3-го січня 1991 року — ч.4) в секції „Національна спадщина" натрапляємо на статтю п.з. „Петро Андрусів — мистець, громадянин, мислитель". Ярослав Панів свою статтю кінчить: „Спадщина художника — надійна опора на шляху національного відродження України".

Великим шанувальником творчости Андрусіва є мистецтвознавець Василь Глинчак, який рік тому, виступивши у львівській телевізійній програмі п. з. „На грані" розповів про творчість і життєвий шлях Петра Андрусіва. Сказане скріпив світлинами картин мистця, що до речі, недавно показав у своїй телевізійній програмі Роман Маринович. Як не дивно, на підставі тільки частинно наведеного, що в Україні творчість Петра Андрусіва в багато більшій пошані як у діяспорі.

Ми згадали часописи та журнали, як також львівську телевізійну програму, що в них вшановано Андрусіва, на цьому місці ще слід згадати монографію про творчість Андрусіва пера Святослава Гординського, яка повністю

(Закінчення на стор. 3)

ІНВЕСТУЙТЕ В УКРАЇНУ, ЗБІЛЬШІТЬ ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

Нема стіни...

(Закінчення зі стор. 2)

будь-які часові випробування, навіть найтяжчі. Тому українці не тільки щоразу виходять живими з полум'я небезпек, але при цьому не вважають страждання власною заслугою, до чого схильна російська культура XIX сторіччя, та й сучасна також, і що великою мірою перейняли жиди.

Український індивідуалізм теж є вислідом нашої прадавности — ми не маємо потреби у примітивному ройовому житті, не маємо в собі інстинктивного „колективізму". Внутрішньо незалежні, як казав Костомарів, федералісти у своїй психічній основі, українці об'єднуються тільки у великій біді, тобто для них об'єднання — не мета, а лише засіб.

І от до цього дійшло. Більшої біди, ніж тепер, вже не буде. Втративши в голоді, сталінських репресіях і війні понад 15 мільйонів своїх синів і дочок, Україна „під щасливою зорею совєтської влади" зіпхнута до самого краю смертельної ями. Якщо не об'єднаємося, не спинимося, не відійдемо назад, то не мине й п'ятдесят літ — і нашої нації не існуватиме більше на світі.

Народний Рух України цими днями опублікував висліди останніх соціологічних, екологічних і демографічних досліджень. Вони трагічні. В 16 областях республіки смертність вища, ніж народжуваність, і то набагато. Наприклад, в Сумській області вмирає людей на 10 відсотків більше, ніж народжується, в Чернігівській — на 9 відсотків, Черкаській — на 7.8 відсотка. 80 відсотків вагітних жінок в Україні — хворі. На 1,000 народжених у республіці дітей вмирає 14 — це найвища дитяча смертність в Европі. Перетворивши Україну в свою індустріяльну колонію, Москва вивозить звідти 72.1 відсотка вироблених там товарів, тим часом 96 відсотків робітників в Україні працюють в екологічно шкідливих умовах. А в ті окремі місця, що можуть прислужитися оздоровленню українських дітей — Крим, південні краї, українські Карпати — масово міґрує, доконуючи програму русифікації, російськомовне населення, до того ж переважно похилого віку, не здатне виробляти ніяких матеріяльних і соціяльних благ. За останні десять літ його в'їхало в Україну понад мільйон. В довершення усього, українці, належачи до нації, яка просто містично прив'язана до рідної землі, не знаходячи на ній рідного краю (Леся Українка: „Чи довго ще, о Господи, чи довго ми будемо блудити і шукати Рідного Краю на своїй землі?"), все частіше залишають Україну: тільки в 1990 році виїхало 50,000 висококваліфікованих робітників, діячів науки, культури і мистецтва.

Отака картина української дійсности. Варто б і жидам підняти на неї очі, хоч би тому, повторимо, що ця картина — частка загальносвітової дійсности. А ще тому, що жиди, як відомо, мали безпосереднє відношення до російських державних потрясінь і таким чином, отже, й до України. „Жидівський журнал", що вийшов у Мюнхені в 1991 році (сторінка 93) вмістив листа знаменитого адвоката О. Ґрузенберґа, датованого квітнем 1938 року, і там є ось такі слова: „В російській трагедії немало винні жиди. Ви добре знаєте, що розпад Росії — це справа рук Троцького, Зінов'єва, Камєнєва з їх максималістичними вимогами світової революції, яка повинна була здійснитися з допомогою російської армії".

Жиди тепер кажуть, що не вони брали до рук зброю, щоб стріляти в українців, що вони не створювали повстанських армій, не вчиняли антиукраїнських погромів. Що все це робили ми, а не вони. Визнавати? Заперечувати? Краще підведімо наші голови до неба. Єдиний Бог тримає терези доброго і злого — і нашого, і їхнього. На Його суді те зло, якого нам жиди не заподіяли, і враховуватися не буде. Однак усі ми будемо судимі не лише за щось зле, але за те добре, котрого ми не зробили, хоч могли. Живучи серед нас, жиди не були беззбройні. Вийшовши з Палестини, їм, аби вижити в чужих землях, залишалося тільки це — оволодіти зброєю інтелекту. Але саме ця обставина й ускладнювала українську долю в тих випадках, коли жидівський інтелектуалізм мав антиукраїнське спрямування. Кому більше дається, з того й більше спитається — це правило універсальне, воно стосується й жидів. І запитання звучить так: якщо жиди мають визнані осяги в ділянці інтелекту й духовости, то чому той їхній інтелект і їхня духовість не піднесли перед лицем світу свого голосу на захист українців, яких методично зживали з білого світу?

Жиди дві тисячі літ боролися за виживання поза своєю обітованою землею, а ми ж на своїй, на єдиній. Другої України не буде. Чи маємо вибачатися за те, що також хочемо вижити?

І все ж маємо велику надію, що жиди, які знають Україну ближче, не тільки не будуть заодно з її смертельними ворогами, але й спробують застосувати нам на добро свою інтелектуальну зброю в тих світових коридорах влади, де підтримується й заохочується антиукраїнство, а також у тих каналах інформації й суспільної опінії, де відбувається зумисне спотворення української правди.

Певна річ, і окремі народи, і людство в цілому тяжко позбувається інерції звичних уявлень і психологічних стереотипів. Кожен чинник, що має вплив на хід сьогоднішніх світових подій, передусім слухає самого себе. Однак земля тепер стала такою маленькою, що чимало як зі злого, так і з доброго стосується всього людства. Тому міжконтинентальна демократія, якщо вона є властивою, а не вдаваною демократією, з усією ясністю повинна проголосити, що досягнення нового світового ладу, економічного і політичного, через принесення в жертву українського народу — це ілюзія.

Хочеться вірити, що жиди виявляться справді мудрим народом. Принаймні одна, й то дуже яскрава сторінка українсько-жидівських стосунків — спільна боротьба і спільні тюремні страждання українських і жидівських дисидентів — дозволяє говорити, що стіну, яку мав на увазі Мартін Бубер, в деяких місцях уже пробито наскрізь.

З Андрусівим...

(Закінчення зі стор. 2)

Богдан Хмельницький — картина П. Андрусіва.

розійшлася і творить собою бібліографічну рідкість.

З черги згадаємо „Історичний календар" на ювілейний 1988 рік, що його видала Фундація Українського Вільного Університету з нагоди Тисячоліття Хрищення Руси-України та на пошану Андрусіва за фінансовою допомогою його дружини. В календарі 12 картин Андрусіва — 6 історичних, 4 баталістичних історичного значення, в цьому числі ще „Велес" і „Фаетон". Про цей унікальний календар, проф. Володимир Жила в листі до Наталії Андрусів пише: „Історичний календар — це всесторонній показник великого обдарування нашого мистця, що горів любов'ю до України й звеличував її в кожному своєму рисунку. Він динамічний і безпосередній у виявленні своїх почуттів, створив переважно образи сильних, сповнених життєдайної енерґії героїв. Ми, здається, ще не зовсім зрозуміли величі Петра Андрусіва як мистця, але це напевно зроблять наступні покоління, коли його творча праця відійде подальше в історію...". Цитуємо фраґменти листа проф. Володимира Жили до Наталії Андрусів, що вона гідно вшанувала пам'ять свого чоловіка, великого українського мистця, виданням його книжки „Мистецтво — найміцніша зброя" й „Історичного Календаря". Цей лист-признання й високу оцінку шляхетного зусилля Наталії Андрусів кінчить: „Обидві праці, як за колом проблем показаних у них, так і за глибиною їх висвітлення є помітним внеском в українське мистецтво, що привертає увагу української людини й кличе її до нових звершень".

Тут слід зазначити, що календар за технічне його виконання дістав першу нагороду від ґалерії першоякісної ґравіюри за його високоякісну майстерність у виконанні „Історичного Календаря". Цю нагороду вручено Миронові Баб'юкові, власникові друкарні в Рочестері, в якій виконано цей календар розміром 18½ x 22 в повних кольорах. Це найкращий український календар, який хтонебудь досі видав. За цим усім пильно стежить Наталія Андрусів, заходами якої цей календар був опрацьований і опублікований, а якщо до цього додамо, що з продажу тих календарів й останніх картин померлого мистця вона започаткувала „Фундацію Петра Андрусіва" сумою 25,000.00 долярів передаючи під нагляд НТШ у Ню Йорку, з метою посилити розвиток української мистецької культури, то це її найкращий живий пам'ятник померлому мужеві. З цього фонду користають наші найбільш талановиті студенти високих мистецьких шкіл.

Спадщина Андрусіва дуже велика й перелічити всі його картини в цьому тексті забрало би багато місця, тоді треба було б зрезиґнувати з іншого важливого матеріялу. На цьому місці згадаємо лише, що в часі Другої світової війни, крім утрати сотні картин під час бомбардування Варшави, ще безслідно пропала його картина „Голгофа України" — твір вийняткової символічної глибини.

Десять літ минуло як уже між нами немає маляра-монументаліста, знавця мистецтва й української духовости та зразкового громадянина. Наш сум з приводу цієї великої втрати злагіднює це, що у своїх творах він житиме повсякчасно.

Спробу накреслити силует Петра Андрусіва, в якого картинах проявляється душа Нації, завершимо останньою стрічкою вірша Ярослава Курдидика „Подзвінне Петрові Андрусіву":

І хоч Ти відійдеш, але й остала
Спадщина в картинах, що не промине...
Все наше минуле в безсмертній прославі
І Твоє творіння, що світ сколихне!...

Українець...

(Закінчення зі стор. 1)

навчальної ляборапторії. Стаття під заголовком „Гіперболоїд професора Коваленка" пера В.В. Хохлачева точно описує Центр лазерної технології в КПІ, а при тому успіхи, які він осягнув від його відкриття під проводом проф. В. Коваленка. Центр Лазерної техніки в Києві розвинув широку активність і, як нас інформує його основник, КПІ перший впровадив цю нову спеціяльність у 1984 році та від того часу кожного року має біля 50 студентів, а в цьому році матиме вже третій випуск абсольвентів і впровадив курс асистентури і докторату із цієї так важливої технічної спеціяльности, що є допоміжна у різних ділянках технічного розвитку, як також медицини та навіть мистецтва.

— Як довго ви вже працюєте в КПІ? — питаємо гостя.

— Я там професором вже від 1981 року, а вміжчасі відвідую різні інші учбові заклади із лекціями у моїй спеціяльності. Так я був відвідуючим науковцем в Бірмінґгем у Великобританії, в Осака, Японія, і відвідуючим професором Мек-Местер університету в Канаді. Розуміється при тому належу до ряду міжнародних лазерних інституцій. Від минулого року я є членом Академії Наук України і маю в обліку 400 праць, в тому 120 винаходів та 18 книжок. Але таки найважливіше для мене вишколювати нові кадри молодих українських спеціялістів лазерної техніки та виробляти для них зв'язки зі західнім світом. Виміна студентами із КПІ, які б тут могли пізнати розвиток лазерної техніки — це для мене одна із цілей подорожі до ЗСА.

— Чи ви вдоволені з цього, що тут осягнули досі та чи маєте успіхи також у справі такого обміну студентів?

— Безумовно так, і тут хочу наголосити, що мої зв'язки та успіхи у них завдячую таким особам, як д-р К. Зайнінґер і його дружина. Вони справді зі щирим серцем допомагають таким відвідувачам з України, як ось тепер мені, і стараються, щоб ми мали потрібні для нас зустрічі та зв'язки з американським світом. Це незвичайно важливе, бо як бачу американська преса не дуже адекватно інформує про те, що діється в Україні. Тому так важливі персональні зв'язки, якими можна впливати на американську опінію. Тут виїмком була тепер стаття Збіґнєва Бжезінского, але тих придалося б більше, щоб Уряд ЗСА звернув увагу на Україну.

Я, даючи лекцію на міжнародній конференції в Каліфорнії, заявив, що ми повинні вчитися у різних ділянках від діяспори, а саме такі обзнайомлені з проблемами наші приятелі, як подружжя Зайнінґер тут необхідні. Як вам, напевно, відомо д-р К. Зайнінґер за свою допомогу став почесним доктором КПІ, в часі своїх останніх відвідин України.

Ми ще деякий час гуторимо на тему політичних подій в Україні, розуміється, близького вже референдуму і наш гість завважує, що тепер прийшов час компромісу і згоди серед українців усіх переконань, щоб спільно вибороти те, на що Україна чекала вже так довго.

Бажаючи щиро, щоб так сталося, ми прощаємо нашого гостя, якого пізним пополуднем забирає додому його опікун і випробуваний приятель українців віцепрезидент відомої німецької фірми Сіменса д-р К. Зайнінґер.

Опозиція...

(Закінчення зі стор. 1)

НС), розроблено варіянт парляментського перевороту. Враховуючи, що скасування акту з 1954 року може бути проведено у двобічному порядку, тобто Кримом і Україною, плянується варіянт усунення від влади голови Верховної ради Криму Миколи Багрова, який підтримує статус Криму у складі України. На його місце вже є три кандидати від опозиційних організацій, які створюють неконституційні органи влади. Маючи сильну фінансову підтримку від Російської товарної сировинної біржі, Південно-кримської універсальної біржі та деяких промислових підприємств, Республіканських рух Криму може дозволити собі на тіньовий парлямент, а то й на тіньовий уряд.

У СЕРЕДУ, 20-ГО ЛИСТОПАДА, президент Джордж Буш повідомив, що надасть Совєтському Союзові нові кредити на купівлю американських сільськогосподарських продуктів на суму 1.5 біл. дол., хоч пресовий секретар Білого Дому Марлин Фицвотер день перед тим заявив, що відповідне рішення буде прийняте „за два-три тижні". М. Фицвотер підкреслив, що допомога буде надана окремим республікам, що входять до складу Совєтського Союзу.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЗАКЛАДНИК Томас Сатерленд, якого недавно звільнили ісламські фундаменталісти в Ливані, виступив на пресовій конференції, влаштованій на військовій базі ЗСА у Вісбадені в Німеччині, і розповів про знущання, яких він зазнавав за роки, проведені в полоні у мусулманських фанатиків. „Слава Богу, що тепер усе позаду і ми повертаємося до способу життя, який вели колись". Лікарі, які обстежили Сатерленда, підтвердили, що його здоров'я задовільне, а сам колишній закладник висловив бажання повернутися у Бейрут і відновити працю в Американському університеті.

У ТРИДЦЯТЬ ДРУГУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п.

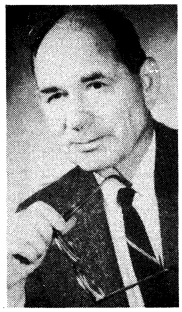
МИКОЛИ ШУСТА

який відійшов у вічність 25-го листопада 1950 р.
відправиться

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

в понеділок, 25-го листопада 1991 р., о год. 8:30 ранку
в церкві св. Юра в Ню Йорку

Про молитви просить:
син — ВАСИЛЬ ШУСТ

П. Андрусів

У ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого найдорожчого і незабутнього
СИНА, БАТЬКА, МУЖА

бл. п.

ЯРОСЛАВА ЮРІЯ ЦЕЛЮХА

будуть відслужені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ

в таких церквах:

в Гемптремк, Миш., в Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії, в суботу, 23-го листопада 1991 р. о год. 8:30 рано;
в Воррен, Миш., у церкві св. Йосафара 23-го листопада, о год. 8-ій ранку
і в Бродах, Україна, в церкві Пречистої Діви Марії

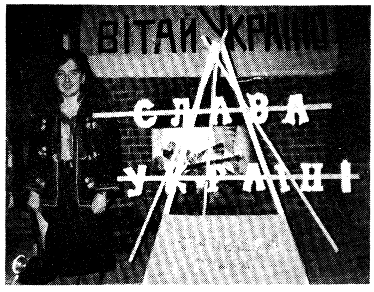
Просимо про молитви за душу покійного:
мама — ВОЛОДИМИРА ЦЕЛЮХ
невістка — ЛЮБА
внуки — СТЕФАН, ВІРА, НАТАЛКА

Листопадовий апель пластової станиці в Баффало

Вже ввійшло в традицію пластової станиці, щороку, без огляду на погоду, відзначати святочним апелем велику річницю Листопадового Чину, на пластовій оселі „Новий Сокіл". Такі відзначування — на лоні незрівняної краси і повної чару осінньої природи — утривалюють в душі пережите враження.

Неділя, 27-го жовтня 1991 року. Новий Сокіл... Яка краса! Хоч з навислих сірих хмар, сіє рясним теплим дощиком. Широка доріжка, стежки покриті м'яким килимом пожовклого листя, а сірі дерева лісу, немов... тіні вояцтва — причаєні... І де не-де із теплої землиці підноситься туман...

У розлогій світлиці, у ватрані, загорілась ясним полум'ям ватра. В кутку — дерев'яний хрест, прикрашений тризубом та смерековим вінком із золотим написом „Листопад". В підніжжі — велика картина (мисткині, вже покійної, Тетяни Душенко) львівської ратуші, а побіч — образ Митрополита Андрея Шептицького, прикрашений вишиваним рушником та китицею червоної калини. Тут же великі написи — „Вітай Україно! „Слава Україні!" та прапори — національний, синьо-жовтий, і два пластові курінні з широкими чорними шарфами.

Кошова ст. пластунка Ірена Ващак розповідає про Листопадовий Чин.

Двома рядами пластунства і численно прибулими батьками пластової молоді та гостями наповнилася світлиця. Звіт станичному провів ст. пластун Мирон Депутат, який і проводив цілою програмою. Після проспівання пластової молитви „Отче Наш" та пластового гимну, мовчанкою при сурмі (Адріян Депутат) вшановано пам'ять Начального Пластуна — проф. д-ра Юрія Старосольського, якого 21-го жовтня ц. р. покликано Всевишнім на „Вічну Ватру. При похилених прапорах, жалібною піснею „Видиш, брате мій..." закінчено цю сумну частину.

Про історичні події Листопада 1918 року, розповіла ст. пластунка Ірена Ващак, а про святця Української Церкви, великого Добродія пластової молоді Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького — ст. пластунка Христя Паславська.

У виконанні присутніх залунали радісні стрілецькі пісні, переплетені деклямаціями, яких з чуттям напам'ять передали пл. юначка Оленка Боднарська та ст. пластунка Мар'янка Якубовська. Коротке заключне слово сказав станичний пл. сеніор Ярослав Пришляк, вітаючи при цьому гостю з України, яка від зворушення від побаченого і прослуханого просльозилася...

Закінчуючи, станичний сказав: „Коли в 1918 році в боротьбі за волю України на львівській ратуші замаяв один синьо-жовтий прапор, то сьогодні тисячі й мільйони їх має по всій воскресаючій Україні — за Самостійну, Соборну, Незалежну Українську Демократичну Державу!"

З нагоди цієї врочистості гурток пл. юнаків — Адріян Депутат, Тиміш Коритко, Павло Леван, Данило Пашковський та Тарас Тютюнник склали пластову присягу, при цьому підвищено їхній пластовий ступінь.

І ще раз згадано Начального Пластуна д-ра Юрія Старосольського, який особливою високою культурою, знанням науки, виявом праці здобув пошану та став авторитетом не тільки пластової організації, але також всієї української спільноти. Відтак присутні проспівали пластову пісню „Сіріли у сумерку північі шатра"..., творцем якої був св. п. д-р Юрій Старосольський.

У глибокому духовному піднесенні в колі, взявшись за руки, проспівано пластову пісню „Ніч вже йде"... По відспіванні національного гимну присутні вгощались кавою й солодким.

День схилявся до сутінок, перестав цяпотіти осінній дощик... На поляні гралась м'ячем молодь. Старші проходжувались крутими стежинками чудової оселі. Озвалися мотори авт... Ще трішки, і ніч чорна отулить „Новий Сокіл" — до сну!

В неділю, 3-го листопада, в каплиці Пресвятої Діви Марії відбулась врочиста св. Літургія з Панахидою в намірення українського народу, за полеглих героїв Листопада та князя Української Католицької Церкви Митрополита Андрея Шептицького. Члени пластової станиці в одностроях з пластовим прапором взяли дуже чисельну участь.

Братчик Славко